

L'OBSERVATORI
CRES-IEA

CRISI

Centre de Recerca Sociològica
Institut d'Estudis Andorrans

4. CRISI	3
<u>4.1. LA CRISI ECONÒMICA L'HA AFECTAT A VOSTÈ EN LA SEVA ECONOMIA PERSONAL?</u>	3
<i>4.1.1. En què l'ha afectat durant aquest any?</i>	5
<u>4.2. EN ELS DARRERS MESOS HA PRES ALGUNA MESURA PER REDUIR DESPESES?</u>	6
<i>4.2.1. En quines coses ha reduït despeses?</i>	7
<u>4.3. CREU QUE A ANDORRA S'ESTÀ SENTINT L'EFECTE DE LA CRISI ECONÒMICA?</u>	9
<i>4.3.1. En quins aspectes creu que s'està notant la crisi econòmica a Andorra?</i>	10
<u>4.4. QUINES MESURES CONSIDERA QUE SERIEN MÉS EFICIENTS PER SORTIR DE LA CRISI A ANDORRA?</u>	12
<u>4.5. PENSA QUE LA CRISI A ANDORRA ENCARA NO HA TOCAT FONS, QUE ESTÀ TOCANT FONS EN L'ACTUALITAT O PENSA QUE EL PITJOR DE LA CRISI JA HA PASSAT?</u>	14
<u>4.6. PENSA QUE A ESPANYA S'ESTAN PRENENT LES MESURES ADEQUADES PER SORTIR DE LA CRISI?</u>	16
<u>4.7. I PENSA QUE A FRANÇA S'ESTAN PRENENT LES MESURES ADEQUADES PER SORTIR DE LA CRISI?</u>	17
<u>4.8. I PENSA QUE A ANDORRA S'ESTAN PRENENT LES MESURES ADEQUADES PER SORTIR DE LA CRISI?</u>	18

4. CRISI

4.1. La crisi econòmica l'ha afectat a vostè en la seva economia personal?

	Freqüències	Percentatges
Total	857	100
Sí	541	63,1
No	316	36,9

El 63% de les persones enquestades afirmen que la crisi econòmica ha afectat la seva economia personal, mentre que el 37% diuen que no els ha afectat. Aquests percentatges són similars als registrats en l'observatori anterior (primer semestre de 2009), en què un 61% dels enquestats afirmava que la crisi econòmica els havia afectat en la seva economia personal, davant un 39% que no els va afectar.

En tots els casos la majoria de les persones diuen que la crisi econòmica ha afectat la seva economia personal, però les de nacionalitat andorrana ho diuen en menor proporció (un 54%) que les persones de nacionalitat espanyola (66%), francesa (63%) i del grup d'altres nacionalitats (64%), i sobretot les persones de nacionalitat portuguesa que són les que més diuen que s'han vist afectades per la crisi econòmica (73%).

Segons el nivell d'estudis s'observa que les persones amb menys nivell formatiu són les que més diuen que s'han vist afectades en la seva economia per la crisi econòmica (un 71% de les que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis i un 72% de les que tenen estudis primaris o secundaris bàsics), mentre que les que tenen estudis universitaris són les que ho afirmen en un percentatge inferior (42,5%).

En relació amb la forma de convivència (persones que formen la llar), les persones que més diuen que la crisi econòmica ha afectat la seva economia personal són les que viuen amb algun fill però sense parella (persones que encapçalen llars monoparentals, que majoritàriament són dones), amb un 79% dels casos, seguides de les persones que viuen amb la seva parella i fills (68%), mentre que els enquestats que viuen amb els pares són els que menys diuen que els ha afectat la crisi econòmica (44%); aquests enquestats que viuen amb la família d'origen presenten un perfil concret: són joves, la majoria de nacionalitat andorrana, alguns encara estan estudiant i altres ja treballen, però encara no s'han emancipat, i això pot explicar el fet que siguin els que menys manifesten que la crisi econòmica hagi afectat la seva economia personal.

Quant a l'ocupació, els que més diuen que la crisi econòmica els ha afectat en la seva economia personal són els treballadors no qualificats (78%), el grup dels propietaris, directius i comandaments intermedis (77%), els treballadors del comerç, hostaleria i serveis personals (76%) i els treballadors de la indústria, construcció i agricultura (71%), mentre que els que manifesten en menor proporció que la crisi econòmica els ha

afectat són els estudiants i altres no ocupats (35%), els professionals tècnics i similar (un 38%), i el personal administratiu i similar (51%).

En una enquesta realitzada en l'àmbit europeu sobre la crisi econòmica¹ també s'observa que la majoria dels ciutadans europeus creuen que l'actual crisi econòmica i financera té repercussions en la seva situació personal: un 58% de les persones enquestades dels països de la UE-27 creuen que la crisi té conseqüències molt o bastant importants en la seva situació personal, per un 38% que consideren que té poques o no té cap conseqüència, mentre que un 4% no ho saben o no responen. S'observen variacions importants entre els diferents estats membres. Així, el percentatge de ciutadans que consideren que les repercussions de la crisi són importants per a ells personalment és més alt a Grècia i Hongria (88%) i Estònia (82%), i el més baix està en els països escandinaus: Dinamarca (22%), Suècia (24%) i Finlàndia (27%). A Espanya un 63% dels enquestats consideren que la crisi té repercussions molt o bastant importants en la seva situació personal, per un 33% que diuen que en té poques o gens, i a França les proporcions són similars: un 62% consideren que les conseqüències de la crisi en la seva situació personal són molt o bastant importants, per un 35% que diuen que són poc o gens importants.

---

¹ Comisión Europea. *Los europeos y la crisis económica*. Eurobarómetro estándar (EB 71). Enquesta realitzada entre el gener-febrer de 2009 mitjançant entrevistes personals a 27.218 ciutadans de la UE-27 de 15 anys i més.
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_311_data.pdf

(Als que els ha afectat la crisi en la seva economia personal. N= 541)

4.1.1. En què l'ha afectat durant aquest any?

(Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	541	
Pèrdua de poder adquisitiu (pujada de preus, salaris o pensions baixes...)	394	72,8
Menys ingressos/treball	222	41,0
Quedar-se a l'atur	41	7,6
Pèrdua d'estalvis o inversions (per caiguda de la borsa)	15	2,8
Augment de la hipoteca	10	1,8
Denegació d'un crèdit o hipoteca	10	1,8
Altres	4	0,7
Ns/nc	2	0,4

Pregunta multiresposta: la suma dels percentatges és superior a 100 perquè cada enquestat pot donar més d'una resposta.

Entre les persones que afirmen que la crisi econòmica ha afectat la seva economia personal, un 73% diuen que s'han vist afectades per la pèrdua de poder adquisitiu (per la pujada de preus o els salaris o pensions baixes) i un 41% diuen que han tingut menys ingressos o una disminució de la feina; prop d'un 8% diuen que a causa de la crisi s'han quedat a l'atur i un 3% han patit una pèrdua d'estalvis o inversions per la caiguda de la borsa, mentre que un 2% s'han vist afectades per un augment de la hipoteca i a un altre 2% no els han concedit un crèdit o hipoteca que havien sol·licitat. Menys d'un 1% ha esmentat altres aspectes (té un pis per llogar i no el pot llogar, ha tancat un negoci propi, etc.).

En relació amb les variables sociodemogràfiques s'observen diferències significatives segons l'edat i l'ocupació. Pel que fa a l'edat s'observa que els més joves i el grup de 55 anys o més són els que en major proporció diuen que la crisi els ha afectat en la pèrdua de poder adquisitiu (un 78% en cada cas), mentre que la disminució d'ingressos o de feina l'esmenten sobretot les persones en edat laboral (entre un 44% i un 47% dels grups de menys de 55 anys, per un 30% dels que tenen 55 anys o més). Els que més diuen que la crisi els ha afectat en quedar-se a l'atur són els joves (un 14% dels que tenen entre 18 i 24 anys, percentatge que disminueix en augmentar l'edat).

Segons l'ocupació destaca que els que més esmenten que s'han vist afectats per una disminució del poder adquisitiu són els jubilats (86%) i els treballadors del comerç, hostaleria i serveis personals (84,5%), i els que més diuen que han notat una disminució d'ingressos o de feina són els treballadors no qualificats (61,5%) i els treballadors de la

indústria, construcció i agricultura (53%). Lògicament, els que més diuen que s'han vist afectats per l'atur són els aturats (91%).

4.2. En els darrers mesos ha pres alguna mesura per reduir despeses?

	Frequències	Percentatges
Total	857	100
Sí	575	67,1
No	280	32,7
No contesta	2	0,2

Un 67% de les persones enquestades diuen que en els darrers mesos han pres alguna mesura per reduir despeses, per un 33% que no ho han fet. Aquests percentatges són iguals als registrats en l'observatori del semestre passat (un 67,4% havia pres alguna mesura per reduir despeses per un 32,5% que no ho havia fet).

Segons l'edat destaca que les persones de 25 a 54 anys són les que més diuen que han pres alguna mesura per reduir despeses (un 73% de les persones de 25 a 39 anys i un 70% de les de 40 a 54 anys, per un 58% dels majors de 55 anys i un 61% dels més joves).

Els enquestats de nacionalitat portuguesa són els que manifesten en major proporció que han pres algun tipus de mesura per reduir despeses (un 79%), seguits dels espanyols i del grup d'altres nacionalitats (67%), i els que menys ho han fet són els francesos i els andorrans (un 63% i un 62% respectivament).

Pel que fa al nivell d'estudis destaca que les persones amb formació universitària són les que afirmen en menor proporció que han pres algun tipus de mesura per reduir les despeses (49%), mentre que les persones amb altres nivells formatiu han dit amb més percentatge que han pres alguna mesura per reduir despeses en els darrers mesos (al voltant d'un 71%).

Quant a la situació de convivència s'observa que les persones que viuen amb la parella i fills són les que més afirmen que han reduït les despeses en els darrers mesos (un 73%), a banda de les que viuen amb companys de pis o altres situacions que ho han dit en un percentatge superior (89%) però que són molt pocs casos, mentre que les que menys han reduït despeses són les persones que viuen soles (50%) i les que viuen amb els pares (56%).

Segons l'ocupació els que manifesten en una proporció més elevada que han pres alguna mesura per reduir despeses són els treballadors no qualificats (84%) i els aturats (87%), i els que menys ho han fet són els estudiants i altres no ocupats (46%).

En resum, aquestes dades semblen confirmar que són els segments socials pitjor posicionats socioeconòmicament (és a dir, els segments de menys ingressos, amb més despeses, o amb una posició més feble en el mercat de treball) els que abans reaccionen mitjançant una contracció del seu consum, probablement a causa de ser els que abans veuen disminuir els seus ingressos, i amb ells la seva capacitat adquisitiva.

(Als que han pres alguna mesura per reduir despeses. N= 575)

4.2.1. En quines coses ha reduït despeses?

(Multiresposta)

	Frequències	Percentatges
Total	575	
Limitar l'oci (sortir menys, viatges...)	360	62,6
Eliminar capricis o coses no necessàries (tabac...)	215	37,4
Gastar menys en roba	149	25,9
Gastar menys en alimentació	144	25,0
Buscar llocs o marques amb preus més barats	107	18,6
Reduir despesa en comunicacions (telèfon, internet)	87	15,1
Estalviar en consum domèstic: llum, aigua, gas	37	6,4
Estalviar en transport	29	5,0
Altres	27	4,7
Ns/Nc	3	0,5

Pregunta multiresposta: la suma dels percentatges és superior a 100 perquè cada enquestat pot donar més d'una resposta.

Entre les persones que diuen que en els darrers mesos han pres alguna mesura per reduir despeses, un 63% ho han fet limitant les despeses d'oci (sortir menys, gastar menys en viatges, etc.), un 37% han deixat d'adquirir capricis o coses innecessàries, mentre que un 26% ha reduït la despesa en roba, un 25% en alimentació, un 19% ha reduït despeses buscant els llocs o les marques amb preus més barats i un 15% ha reduït la despesa en comunicacions (telèfon, internet); amb menys freqüència hi ha persones que han procurat estalviar en el consum domèstic de llum, aigua, gas, etc. (6%) i en transport (5%). Un 5% ha esmentat altres mesures com reduir el personal, no comprar el cotxe, reduir les activitats dels nens, canviar de pis, vendre el cotxe, moto o pis, etc., que es detallen en la següent taula:

Altres mesures per reduir despeses

	Freqüències	Percentatges
Total	27	
Reduir personal	7	1,2
No comprar cotxe	5	0,9
Reduir activitats per als nens	5	0,9
Canviar de pis	4	0,7
Vendre el cotxe/moto	3	0,5
Vendre el pis	1	0,2
Frenar grans compres o inversions	1	0,2
Assegurances	1	0,2

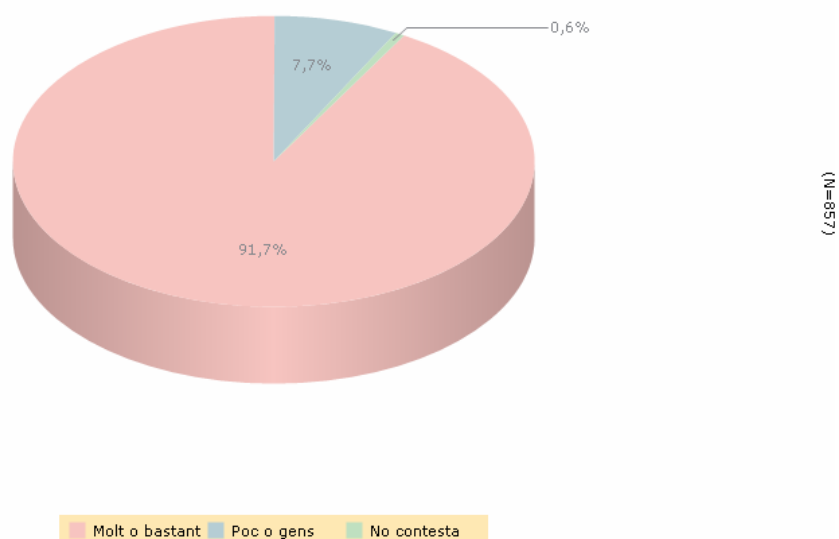
Comparant els resultats en funció de les variables sociodemogràfiques només s'observen diferències significatives segons el sexe, de manera que els homes diuen més que han reduït despeses limitant les activitats d'oci (un 65% dels homes per un 60% de les dones) i eliminant capricis o coses innecessàries (un 42% dels homes per un 33% de les dones), mentre que les dones diuen en una proporció més alta que els homes que han gastat menys en roba (un 34% de les dones per un 19% dels homes), en alimentació (un 29% de les dones per un 21% dels homes) i han buscat llocs o marques amb preus més barats (un 22% de les dones per un 15% dels homes).

(A tots)

4.3. Creu que a Andorra s'està sentint l'efecte de la crisi econòmica?

	Freqüències	Percentatges
Total	857	100
Molt	285	33,3
Bastant	501	58,5
Poc	61	7,1
Gens	5	0,6
Ns/nc	5	0,6

La gran majoria de la població (gairebé un 92%) creu que a Andorra s'està sentint l'efecte de la crisi econòmica molt o bastant (un 33% diu que molt i un 58,5% bastant), mentre que només un 8% diu que s'està sentint poc o gens (un 7% poc i un 1% gens). Els resultats són força similars als obtinguts en l'observatori del passat semestre (un 89% pensava que els efectes de la crisi s'estaven sentint molt o bastant i un 10% poc o gens).

No s'observen diferències significatives en relació amb les variables sociodemogràfiques analitzades (sexe, edat, nacionalitat, estudis, convivència, ocupació).

(Als que creuen que s'està sentint l'efecte de la crisi econòmica molt, bastant o poc.
N=847)

4.3.1. En quins aspectes creu que s'està notant la crisi econòmica a Andorra?

(Multiresposta)

	Freqüències	Percentatges
Total	847	
Pèrdua de llocs de treball	459	54,2
Disminució de l'activitat econòmica (menys volum de vendes, clients...)	365	43,1
Menys construcció	258	30,5
Tancament de comerços o empreses	250	29,5
Menys turistes	225	26,6
Reducció de salaris	84	9,9
Problemes per accedir a crèdits bancaris o hipoteques	38	4,5
Morositat en els pagaments	2	0,2
Altres	29	3,4
No contesta	7	0,8

Pregunta multiresposta: la suma dels percentatges és superior a 100 perquè cada enquestat pot donar més d'una resposta.

Entre les persones que diuen que a Andorra s'està sentint l'efecte de la crisi econòmica (ja sigui molt, bastant o poc), la majoria creuen que s'està notant en la pèrdua de llocs de treball (54%), un 43% pensen que hi ha hagut una disminució de l'activitat econòmica (menys vendes, clients, etc.), un 30,5% ho noten en una disminució de la construcció, un 29,5% diuen que s'ha notat en el tancament de comerços o empreses i un 27% consideren que la crisi ha repercutit en una disminució del nombre de turistes; en menor proporció s'esmenten altres aspectes com la reducció de salaris (10%), problemes per accedir a crèdits bancaris o hipoteques (4,5%) i altres (3,5%) com el fet que està marxant gent d'Andorra, en una pujada de preus o en un canvi del sistema econòmic.

Altres aspectes en què es nota la crisi econòmica a Andorra

	Freqüències	Percentatges
Total	29	
Gent que marxa	14	1,7
Pujada de preus	5	0,6
Canvi sistema econòmic	3	0,4
Inflació	2	0,2
Congelació preu de la vivenda	1	0,1
Pensions	1	0,1
Endeutament govern	1	0,1
Els empresaris s'aprofiten dels empleats	1	0,1
Impost	1	0,1

Pel que fa a les diferències que s'observen en les respostes segons la nacionalitat destaca que els enquestats portuguesos són les que més diuen que la crisi s'està notant en la pèrdua de llocs de treball (un 71% dels portuguesos davant un 42% dels francesos i entre un 51% i un 52% dels andorrans, espanyols o d'altres nacionalitats) i també són els que més diuen que s'ha notat en la disminució de la construcció juntament amb els espanyols (38,5% dels portuguesos i un 35% dels espanyols, per un 26% dels francesos, un 24% dels andorrans i un 9,5% dels d'altres nacionalitats), relacionat amb el fet que són el grup nacional que treballa amb més freqüència en aquests sectors on hi ha hagut una disminució del nombre d'assalariats durant el darrer any (construcció, hostaleria i comerç)². En canvi, els andorrans (53%) i el grup d'altres nacionalitats són els que diuen en una proporció més alta que els espanyols (40%), francesos (37%) i portuguesos (29%) que la crisi s'ha notat en una disminució de l'activitat econòmica. Els espanyols són els que més diuen que s'ha notat en el tancament de comerços o empreses (39%).

Les persones que porten menys de cinc anys a Andorra també són les que més diuen que s'està notant la crisi en la pèrdua de llocs de treball (un 59% dels que fa cinc o menys anys que viuen a Andorra) i també diuen amb més freqüència els que fa menys de vint anys que resideixen al país que la crisi es nota en la disminució de la construcció

² L'any 2008 la xifra d'assalariats de la CASS va disminuir per segon any consecutiu passant de 43.234 persones de mitjana el 2007 a 42.222 persones el 2008 (1.012 menys, el que representa un descens del 2,3%). La construcció és el sector que més assalariats ha perdut respecte el 2007 (588, un 8,8%), seguit de l'hoteleria (5,5%) i el comerç (4%). Banca Privada d'Andorra: *Anuari socioeconòmic 2009*.

Segons les dades de la CASS durant l'any 2009 ha continuat baixant el nombre d'assalariats respecte el mateix període de l'any anterior (el mes d'octubre del 2009 es registren 39.363 assalariats, mentre que el mes d'octubre del 2008 hi havia 40.610 assalariats), especialment en el sector de la construcció, el comerç i l'hostaleria.

(entre un 36% i un 38% per un 27% dels que fa vint anys o més que hi viuen i un 23% dels nascuts a Andorra), i també són els que més diuen que es nota en la reducció de salaris i en els problemes per accedir a crèdits o hipoteques.

En funció del nivell d'estudis s'observa que les persones que més diuen que la crisi es nota en la pèrdua de llocs de treball són les que tenen menys formació (un 58% de les que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis i un 59% de les que tenen estudis primaris o secundaris bàsics per un 43% de les que tenen formació universitària) i segons l'ocupació els que més ho diuen són els treballadors no qualificats (80%) juntament amb els aturats (87%), seguits dels treballadors de la indústria i la construcció (63%); en canvi, les persones amb més formació (49% de les que tenen estudis secundaris superiors i 50% de les que tenen estudis universitaris) i amb les ocupacions més qualificades (entre el 50% i el 60% dels propietaris, directius o comandaments intermedis, dels professionals o tècnics i del personal administratiu) són les que més diuen que la crisi es nota en la disminució de l'activitat econòmica.

(A tots)

4.4. Quines mesures considera que serien més eficients per sortir de la crisi a Andorra?

(màxim dues mesures)

	Freqüències	Percentatges
Total	857	
Fomentar el sector turístic	156	18,2
Crear més llocs de treball	94	11,0
Política econòmica i social	83	9,7
Millorar el poder adquisitiu	74	8,6
Reactivació món empresarial	49	5,7
Canvis en el model econòmic	32	3,7
Relacions exteriors	26	3,0
Política migratòria	20	2,3
Gestió política / Govern	8	0,9
Altres mesures	16	1,9
No contesta	370	43,2

Pregunta multiresposta: la suma dels percentatges és superior a 100 perquè cada enquestat pot donar més d'una resposta.

En demanar sobre les mesures que es consideren més eficients per sortir de la crisi a Andorra cal destacar un 43% de les persones enquestades que no han respost. Però entre els que sí ho han fet, les mesures més esmentades destaquen les adreçades a fomentar el

sector turístic (18%), com ara reactivar la política turística, potenciar el turisme de qualitat i el turisme rural, oferir més qualitat en els serveis, etc.; un 11% dels enquestats consideren que cal crear més llocs de treball i un 10% fan propostes diverses dins de l'àmbit de la política econòmica i social (no gastar tants diners públics, augmentar les ajudes socials, treure impostos, etc.); prop d'un 9% consideren que caldria pujar els salaris i baixar els preus en general i dels lloguers en particular i un 6% proposen mesures relacionades amb la reactivació de les empreses (més creació d'empreses, mantenir el diferencial de preus, ajudes a les empreses, reactivar la construcció, fer promocions per al comerç, etc.); un 4% diuen que calen canvis estructurals en el model econòmic del país (canvis en el model productiu, invertir en diferents sectors, assolir un creixement sostenible), un 3% esmenten diferents mesures en l'àmbit de les relacions exteriors d'Andorra (sobre el capital exterior, sobre la situació internacional, política exterior, convenis, proteccionisme, etc.) i un 2% consideren que s'ha de limitar l'entrada d'immigrants per tal d'afavorir que hi hagi feina per la població del país. També s'han esmentat mesures relacionades amb el Govern i de millora de la gestió política (1%), entre altres que es mostren en la taula detallada a l'annex.

Les diferències en les respostes d'homes i dones només s'aprecien en la proporció superior d'homes que diuen que consideren caldria fomentar el sector turístic (un 22% dels homes per un 14% de les dones) i en el fet que hi ha més dones que no responen (un 47% de les dones per un 39% dels homes).

Segons l'edat, els més joves diuen en major proporció que cal fomentar el sector turístic (24%), crear més llocs de treball (17%) i millorar el poder adquisitiu (17%), mentre que el percentatge disminueix en augmentar l'edat (entre els majors de 55 anys ho diuen un 16,5%, 7% i 5% respectivament), si bé cal tenir en compte que les persones del grup de més edat són les que no han respost en un percentatge més alt (55%).

Les persones de nacionalitat espanyola i francesa són les que més han considerat que el més eficient per sortir de la crisi són les mesures per fomentar el sector turístic (un 22% i un 24% respectivament, per un 16,5% dels andorrans i un 10% dels portuguesos), mentre que les persones de nacionalitat portuguesa són les que més diuen que s'han de crear llocs de treball (un 24% dels portuguesos, per un 13% dels francesos, un 10% dels espanyols i un 6% dels andorrans), relacionat també amb el fet que són el col·lectiu que més treballa en els sectors on s'ha destruït més ocupació.

En relació al nivell d'estudis destaca que les persones amb menys formació són les que en major proporció no han respost (58%) i per això presenten percentatges inferiors en totes les respostes. Els enquestats amb estudis primaris o secundaris bàsics tendeixen a esmentar més les mesures destinades a fomentar el sector turístic (22,5%) i a crear llocs de treball (15%), mentre que les persones amb més formació diuen més sovint que les que tenen menys formació que per sortir de la crisi són més eficients les mesures relacionades amb la política econòmica i social (un 13% de les que tenen estudis universitaris i un 11% de les que tenen estudis secundaris superiors, per un 8% de les que tenen menys nivell d'estudis).

Quant a l'ocupació, s'observa que els treballadors del comerç, hostaleria i serveis personals són els que més diuen com a mesures eficients per sortir de la crisi les relacionades amb fomentar el sector turístic (30%), ja que estan clarament relacionades amb el seu sector d'ocupació. Lògicament, els aturats són els que més diuen que cal crear llocs de treball per sortir de la crisi (27%), mentre que els propietaris, directius i comandaments intermedis són els que més proposen les mesures relacionades amb la política econòmica i social (19,5%). També cal destacar que els treballadors no qualificats, els jubilats i les mestresses de casa són els col·lectius que menys han respost (entre un 57% i un 60% no han contestat).

4.5. Pensa que la crisi a Andorra encara no ha tocat fons, que està tocant fons en l'actualitat o pensa que el pitjor de la crisi ja ha passat?

	Freqüències	Percentatges
Total	857	100
La crisi a Andorra encara no ha tocat fons	335	39,1
Està tocant fons en l'actualitat	320	37,3
El pitjor de la crisi ja ha passat	144	16,8
Ns/nc	58	6,8

El 39% de la població enquestada pensa que la crisi encara no ha tocat fons a Andorra, i un 37% pensa que està tocant fons actualment, mentre que només un 17% es mostra més optimista i creu que el pitjor de la crisi ja ha passat. Prop d'un 7% no ha respost.³

Els homes pensen en una proporció superior que les dones que la crisi encara no ha tocat fons (un 41% dels homes per un 37% de les dones) o que està tocant fons en l'actualitat (un 40% dels homes per un 34% de les dones), mentre que les dones diuen en un percentatge superior que els homes que el pitjor de la crisi ja ha passat (un 19% de les dones per un 14% dels homes), i també hi ha més dones que no han respost.

Segons la nacionalitat els més pessimistes són els enquestats de nacionalitat francesa i del grup d'altres nacionalitats, ja que són els que més diuen que la crisi encara no ha

³ Segons una enquesta telefònica elaborada pel Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública (GESOP) per a El Periódico, gairebé dos terços dels catalans (68,9%) consideren que el pitjor de la crisi encara no ha passat, davant d'una quarta part que opina el contrari (25,6%), i un 5,5% que no es pronuncia. El treball de camp es va dur a terme entre el 28 d'octubre i el 2 de novembre del 2009 a una mostra de 1.600 persones de la població de 16 anys i més residents en llars amb telèfon i que fa més d'un any que viuen a Catalunya.

http://www.elperiodico.cat/default.asp?idpublicacio_PK=46&idioma=CAT&idnoticia_PK=663772&idseccio_PK=1009

tocat fons (un 53% dels francesos i un 59,5% dels d'altres nacionalitats), seguits dels andorrans (44%), mentre que els espanyols i els portuguesos són els que ho pensen en un percentatge inferior (un 34% i un 31% respectivament) i són els que més pensen que està tocant fons en l'actualitat (un 45% en cada cas).

Pel que fa als anys de residència sembla que les més pessimistes són les persones que fa més de vint anys que viuen a Andorra i les que han nascut al país, ja que un 44% i un 42% respectivament pensen que la crisi encara no ha tocat fons, mentre que les persones que fa menys de vint anys que viuen a Andorra ho diuen en una proporció inferior (entre un 32% i un 33%) i són les que diuen amb més freqüència que està tocant fons en l'actualitat (entre un 40% i un 48%).

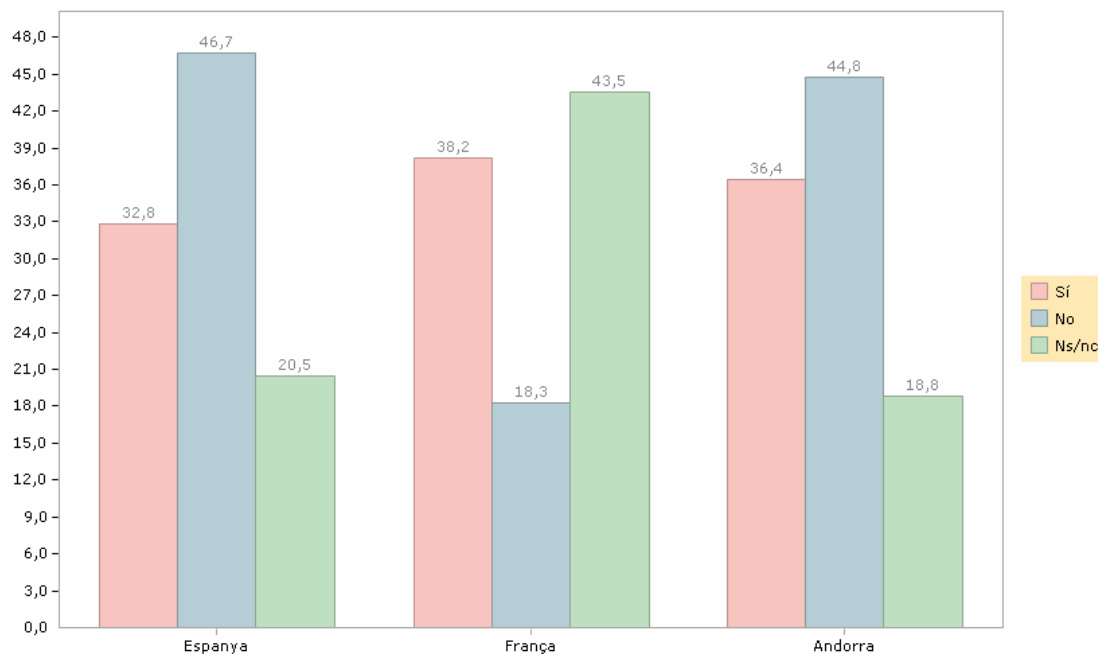
Quant al nivell d'estudis s'observa que augmenta la proporció de persones que pensen que la crisi no ha tocat fons entre les persones amb més formació (d'un 34% de les que tenen estudis primaris o sense estudis a un 50% de les que tenen estudis universitaris).

En relació amb la forma de convivència destaca que les persones que viuen amb fills però sense parella (llars monoparentals), són les que més pensen que encara no ha tocat fons (54%), seguides de les persones que viuen amb la família d'origen (45,5%), i les que menys ho diuen són les que viuen soles (37%) i les que viuen amb la parella sense fills (35%).

Finalment, segons l'ocupació, els més pessimistes són el grup dels propietaris, directius o comandaments intermedis i els professionals o tècnics que són els que més pensen que la crisi encara no ha tocat fons (un 51% i un 48% respectivament).

Pensa que a Espanya, a França i a Andorra s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi?

Percentatges	Sí	No	Ns/nc
Espanya	32,8	46,7	20,5
França	38,2	18,3	43,5
Andorra	36,4	44,8	18,8

4.6. Pensa que a Espanya s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi?

	Freqüències	Percentatges
Total	857	100
Sí	281	32,8
No	400	46,7
Ns/nc	176	20,5

Un 47% de les persones enquestades creuen que a Espanya no s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi, per un 33% que pensen que sí, i un 20,5% no ho saben o no responen.

Les dones diuen en una proporció superior als homes que a Espanya no s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi (un 48% i un 45% respectivament) i també hi ha més dones que no responen (un 23% de les dones per un 18% dels homes), mentre que els homes diuen amb més freqüència que les dones que sí que s'estan prenent les mesures adequades (un 37% dels homes per un 28,5% de les dones).

Segons l'edat en tots els grups hi ha més persones que pensen que a Espanya no s'estan prenent les mesures necessàries per sortir de la crisi, però els que ho diuen en major

proporció són els enquestats de 18 a 24 anys (49%) i els de 25 a 39 anys (50%), i els que menys ho diuen són els de 55 anys o més (43%).

Les persones de nacionalitat espanyola són les que més diuen que a Espanya no es prenen les mesures per sortir de la crisi (un 52% dels espanyols, per un 45% dels andorrans, un 41% dels francesos i d'altres nacionalitats i un 37% dels francesos), però també destaca que els espanyols són els que més han respost aquesta pregunta (un 13% no ha contestat, per un 19% dels enquestats d'altres nacionalitats, un 24% dels portuguesos, un 25% dels andorrans i un 50% dels francesos).

En relació amb els nivell d'estudis s'observa que entre les persones amb més formació augmenta la proporció de les que diuen que a Espanya no s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi (d'un 37% de les que tenen estudis primaris o sense estudis a un 54% de les que tenen estudis universitaris), alhora que disminueix la proporció de persones que responen afirmativament (d'un 39% de les que tenen estudis universitaris a un 25% de les que tenen menys formació); és a dir, que conforme augmenta el nivell d'estudis també augmenta la percepció negativa respecte aquesta qüestió.

Pel que fa a l'ocupació destaca el grup de propietaris, directius o comandaments intermedis com els que més creuen que a Espanya s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi (un 40%), mentre que els que més diuen que no s'estan prenent les mesures adequades són el grup dels estudiants i altres no ocupats (62%), les mestresses de casa (55%), seguits dels professionals, tècnics o similars, el personal administratiu, els treballadors dels comerç, hostaleria o serveis personals, i els treballadors de la indústria, construcció o agricultura (al voltant del 48% en cada cas).

4.7. I pensa que a França s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi?

	Freqüències	Percentatges
Total	857	100
Sí	327	38,2
No	157	18,3
Ns/nc	373	43,5

En plantejar la qüestió sobre si a França s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi destaca que un 43,5% dels enquestats no ho saben o no responen, un 38% pensen que sí i només un 18% diuen que no s'està fent.

Els homes pensen en un percentatge superior que a França s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi (un 46% dels homes per un 30% de les dones), però hi ha més dones que no han respost (un 52% de les dones per un 36% dels homes).

Les persones de 40 a 54 anys són les que més afirmen que a França s'estan prenent les mesures per sortir de la crisi (45%), i també són el grup que més ha respost (un 36% no ha contestat, mentre que en els altres grups d'edat no han respost entre un 45% i un 53%).

Segons la nacionalitat s'observa que els enquestats que més pensen que a França s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi són els del grup d'altres nacionalitats (57%) i els de nacionalitat andorrana (48%), mentre que les persones de nacionalitat espanyola i portuguesa són les que ho afirmen en menor proporció (un 31% en cada cas), però entre un 33% i un 50% no responen; l'opinió de les persones de nacionalitat francesa està dividida: un 42% diuen que sí i un 42% diuen que no, i són els que més han contestat aquesta pregunta (només un 16% no ha respost).

Hi ha més proporció de persones que diuen que a França s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi entre les que tenen estudis secundaris superiors i universitaris (un 47% i un 50% respectivament), que entre les persones amb menys nivell formatiu (un 33% de les que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis i un 29% de les que tenen estudis primaris o secundaris bàsics), que també són les que menys han respost (un 48% i un 51% respectivament no han contestat aquesta pregunta).

Quant a l'ocupació, els més optimistes sobre la situació a França són els propietaris, directius o comandaments intermedis: un 53% diuen que s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi, seguits del personal administratiu (49,5%), els treballadors de la indústria, construcció o agricultura (47%) i els professionals o tècnics (42%), mentre que els que menys ho afirmen són els treballadors del comerç, hostaleria o serveis personals (29%), les mestresses de casa (26,5%) i els treballadors no qualificats (20%), que són també els que menys han respost (un 49%, un 55% i un 66% respectivament no han contestat).

4.8. I pensa que a Andorra s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi?

	Freqüències	Percentatges
Total	857	100
Sí	312	36,4
No	384	44,8
Ns/nc	161	18,8

Pel que fa a Andorra, un 45% dels enquestats creuen que no s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi, per un 36% que pensen que sí, i un 19% que no ho sap o no respon.

Els homes diuen en major proporció que les dones que a Andorra no s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi (un 48% dels homes per un 41% de les dones), si bé les dones són les que menys han respost (un 22,5% de les dones per un 15% dels homes).

En funció de l'edat els que més pensen que no s'estan prenent les mesures adequades per sortir de la crisi són els enquestats de 40 a 54 anys (49%) i els de 25 a 39 anys (48%), mentre que entre els més joves predomina la percepció que sí s'estan prenent les mesures adequades (un 43% creuen que sí per un 40% que diuen que no), i entre els majors de 55 anys un 38% creuen que sí i un 38% creuen que no, i són els que en major proporció no han contestat (24%).

En augmentar el nivell d'estudis disminueix la proporció de persones que responen afirmativament (d'un 43% dels que tenen estudis primaris incomplets o sense estudis a un 34% dels que tenen estudis universitaris), i tendeix a augmentar la proporció dels que diuen que no s'estan prenent les mesures adequades (un 31% dels que tenen menys nivell formatiu per un 49% dels que tenen estudis universitaris).

Per ocupacions destaca que els treballadors de la indústria, construcció o agricultura (45%) i els jubilats (44%) són els que més diuen que sí que s'han pres les mesures adequades a Andorra per sortir de la crisi, mentre que en la resta de grups la resposta més freqüent és que no s'ha fet, sobretot entre els directius, propietaris i comandaments intermedis (62%), els professionals o tècnics (50,5%) i el personal administratiu (50,5%).